



TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

EU:n GIA-säädöksen tuomat muutokset viestintäverkkojen rakentamisen luvanhakuun

Rakennusvalvonnan
näkökulmia
14.9.2026

Infon sisältö

1. EU-gigabitti-infrastruktuurisäädös Traficomien Viestintäverkkorakentamisen lupahaku -palvelun taustalla
2. Viestintäverkkorakentamisen lupahaku -palvelun esittely
3. Demo: Lupaviranomaisille tarkoitetut toiminnallisuudet Traficomien Verkkotietopiste-palvelussa
4. Muutokset, oikeudet ja velvollisuudet rakennusvalvonnan näkökulmasta
5. Kysymyksiä & keskustelua



Lainsäädäntöperusta



Kaiken taustalla GIA eli EU:n gigabitti-infrastruktuurisäädös

- Suoraa velvoittavalla EU:n gigabitti-infrastruktuurisäädöksellä (Gigabit Infrastructure Act, GIA) (2024/1309/EU) kumottiin aiempi yhteisrakentamisdirektiivi (2014/61/EU).
- Koskee niin kutsuttuja **VHCN**-verkkoja (Very High Capacity Network, erittäin suuren kapasiteetin verkko)
- Soveltaminen vaiheittain
 - Pääosa säännöksistä 12.11.2025.
 - Keskitetyn tietopisteen soveltamisaika alkanut 12.5.2026.
 - Kiinteistön sisäverkot koskevat säännökset 12.2.2026.
- Kansallinen täydentävä lainsäädäntö liikenne- ja viestintäministeriössä valmistelussa. Aikataulu todennäköisesti 2028.
- Yhteisrakentamislaki (276/2016) on vielä voimassa, mutta kansallinen "GIA-laki" tulee kumoamaan yhteisrakentamislain.



Keitä GIA koskee?

- **Verkkojen ja infrastruktuurin ylläpitäjät**

- Kaikki, jotka omistavat tai hallinnoivat fyysistä infrastruktuuria (kaapelit, kanavat, mastot, putket, rakennukset, tiet, sillat, yms.). Ei rajoitu teleyrityksiin – koskee myös sähkö-, vesi-, liikenne- ja energia-alan toimijoita.

- **Julkisen sektorin toimijat**

- Valtio, kunnat ja kuntayhtymät sekä muut julkiset tahot, joiden omistuksessa tai määräysvallassa on fyysistä infrastruktuuria.

- **Teleyritykset, verkko-operaattorit ja infratoimijat**

- Yritykset, jotka rakentavat tai tarjoavat **VHCN**-verkkoja **tai niiden liitännäistoimintoja** (esim. mastot ja laitetilat).
- Erittäin suuren kapasiteetin verkoilla tarkoitetaan sekä nykyisin rakennettavia valokuitu että matkaviestinverkkoja ja niiden liitännäistoimintoja kuten mastot, pylväät, tornit ja laitetilat.

- **Viranomaiset**

- Lupaviranomaiset, jotka käsittelevät verkkojen tai niiden liitännäistoimintojen rakentamisen lupia ja asennusoikeuksia.

GIA:n keskeiset oikeudet ja velvoitteet

- Verkkotoimijalla ja julkisen sektorin organisaatiolla velvollisuus **ilmoittaa** suunnitelluista verkonrakentamistöistä ja fyysisen infrastruktuurin elementeistä sähköisessä muodossa keskitetyssä tietopisteessä.
- Verkkotoimijalla ja julkisen sektorin organisaatiolla velvollisuus **vastata ja suostua yhteisrakentamista ja olemassa olevan verkon yhteiskäyttöä koskevaan pyyntöön**, jonka teleoperaattori esittää.
- Toimivaltaisten viranomaisten on asetettava saataville sähköisessä muodossa - keskitetyn tietopisteen kautta - **tietoa** kaikista hallinnollisissa menettelyissä myönnettävien lupien ja asennusoikeuksien **myöntämisehdoista ja menettelyistä**.
- Millä tahansa operaattorilla on **oikeus toimittaa kaikkia tarvittavia lupia tai niiden uusimisia tai asennusoikeuksia koskevia hakemuksia sähköisessä muodossa keskitetyn tietopisteen kautta** ja saada tietoja hakemuksensa tilasta.

Viestintäverkkorakentamisen lupahaku ja keskitetty tietopiste



GIA:n mukainen keskitetty tietopiste Suomessa

Keskitetty tietopiste (Traficom)

Verkkotietopiste.fi

- Tiedon jakaminen suunnitteilla olevista verkkorakentamishankkeista ja olemassa olevien verkkojen alueista
- Yhteisrakentaminen ja yhteiskäyttö

Viestintäverkko- rakentamisen lupahaku

- Hakemusten tekeminen kaikille lupaviranomaisille, hakemusten käsittelyn seuraaminen
- Tiedonsaanti lupamenettelyistä

Tulossa!

Maanvuokrasopimus- tietojen ilmoittaminen

- Sähköinen lomake
- Sopimustiedot, jotka liittyvät viestintäverkkojen rakentamiseen

Tulossa!

Yleinen neuvonta ja ohjeistus

- Sähköiset lomakkeet
- Yhteisrakentaminen.fi
- Riidanratkaisun päätökset

Viestintäverkkorakentamisen lupahaku –palvelun prosessi



Palvelun toiminnallisuuksia hakemuksen lähettämisen jälkeen

Luvanhakija

- Näkee hakemuksen käsittelyn tilanteen ja määräajat
- Voi vastata viranomaisen täydennyspyyntöön
- Voi lähettää viestejä viranomaiselle, jolle on lähettänyt hakemuksen
- Voi perua hakemuksen
- Voi halutessaan tilata herätteet esim. saapuneista täydennyspyynnöistä, muista viesteistä ym.

Lupaviranomainen

- Voi halutessaan jakaa palvelussa lupien käsittelyjä eri aliorganisaatioille
- Näkee hakemuksen käsittelyn tilanteen ja määräajat
- Voi lähettää täydennyspyynnön 20 työpäivän kuluessa hakemuksen vireilletulosta
- Toteaa hakemuksen täydelliseksi 20 työpäivän kuluessa
- Voi lähettää myös muita viestejä hakijalle
- Voi pidentää käsittelyaikaa
- Päättää käsittelyn, kun päätös on tehty ja toimitettu hakijalle (pätös tehdään viranomaisen omassa järjestelmässä ja toimitetaan omien prosessien mukaisesti hakijalle)
- Voi halutessaan tilata herätteet esim. saapuneista täydennyksistä, muista viesteistä ym.

Lupaviranomaisille tarkoitetut toiminnallisuudet Traficomin Verkkotietopiste- palvelussa



Verkkotietopisteessä on työkalu lupaviranomaisille rakentamissuunnitelmien tarkastamiseen

- Ennen kuin GIA-säädöstä täydentävä kansallinen laki on voimassa, keskitettynä tietopisteenä toimii Traficomin Verkkotietopiste.
- Verkkotietopisteen on toteutettu uusi työkalu lupaviranomaisille, jonka avulla voi tarkastaa rakentamissuunnitelmia.
- Verkkotietopiste muodostaa **Verkkotietopiste-ID:n**, jonka avulla lupaviranomainen tunnistaa oikean rakentamissuunnitelman.
- ID näkyy palvelussa rakentamissuunnitelman ilmoittajalle ja lupaviranomainen voi pyytää sen hakijalta.

Onko rakentamissuunnitelma toimitettu ajoissa?

- 12.5.2026 alkaen luvanhakijoilla on ollut velvollisuus toimittaa rakentamissuunnitelmat ajoissa keskitettyyn tietopisteeseen.
- Lupaviranomainen voi hylätä lupahakemuksen 15 työpäivän kuluessa, jos rakentamissuunnitelmaa ei ole toimitettu Verkkotietopisteeseen vähintään 2 kuukautta ennen lupahakemuksen jättämistä.

Rakentamissuunnitelmien tarkastelu Verkkotietopisteessä vaatii Suomi.fi-valtuudet

- Viestintäverkkorakentamisen lupia käsittelevissä viranomaisissa pitää olla käytössä **Rakentamissuunnitelmien ylläpito -valtuus**
- Ilman valtuutusta rakentamissuunnitelman tarkistusta ei voi tehdä.
- Jos valtuus vielä puuttuu, selvitättehän asiaa Digi- ja väestötietoviraston mahdollisimman pian Suomi.fi-palvelun kautta.
 - <https://www.suomi.fi/valtuudet/valtuusasiat/rakentamissuunnitelmien-yllapito/2ddb486be39302224da1b6bd8844b091>

GIA:n tuomat muutokset, oikeudet ja velvollisuudet rakennusvalvonnan näkökulmasta



VHCN-verkkojen lupa-asiat koskevat maanalaista ja maanpäällistä rakentamista

- GIA koskee myös mastoja, torneja ja pylviä, jos ne ovat osa erittäin suuren kapasiteetin viestintäverkkoa eli VHCN-verkkoa tai tällaisen verkon liitännäistoiminto.
- GIA ei itsessään tee mastosta luvanvaraista eikä muuta rakentamisluvan aineellisia edellytyksiä. Luvan tarve määräytyy edelleen kansallisen lainsäädännön perusteella.
- Kun käsitellään VHCN-verkon toteuttamiseen tarvittavaa rakentamislupaa, sovelletaan GIA:n menettelysäännöksiä oman toimivallan mukaisesti.

GIA:n mukaiset lupien ja asennusoikeuksien käsittelyn määräajat

4 kk käsittelyn
takaraja

Lähetetty hakemus
saapuu viranomaisen
saataville järjestelmään

- Jos hakemuksessa on toimitettu täydelliset tiedot
- Viranomainen on passiivinen
- 4 kk:den käsittelyaika alkaa kulua

15 työpäivää

- Viranomainen voi tarkistaa, onko Verkkotietopisteeseen toimitettu vähimmäistiedot
- Jos tietoja EI ole saatavilla viranomainen VOI hylätä hakemuksen tällä perusteella

20 työpäivää

- Viranomaisella aikaa tarkastaa hakemus ja pyytää täydennystä, jos hakemus on puutteellinen.
- Täydennystä voi pyytää useamman kerran, mikäli vastaus on edelleen puutteellinen.
- Käsittelyajan kulumisen jatkuu kun hakija on toimittanut täydennyksen.
- 4 kk:den käsittelyaika alkaa kulua, kun täydellinen hakemus on toimitettu.

Viranomaisen
lisätietopyyntö

- Jos viranomainen pyytää lisätietoa sen jälkeen, kun 20 työpäivää on kulunut, pyyntö ei pysäytä käsittelyajan kulumista.

Viranomaisen
käsittelyajan pidennys

- Hyväksyttävät perusteet pidennyksille julkaistaan keskitetyssä tietopisteessä.
- Pidennysten on oltava mahdollisimman lyhyitä, eivätkä ne saa ylittää 4 kk:a, ellei täysin välttämätöntä. Pidennystä ei saa pyytää sellaisten puuttuvien tietojen saamiseksi, joita viranomainen ei ole pyytänyt hakijalta toisen alakohdan mukaisesti.

Muistilista

- Selvitä, liittyykö luvitettava kohde VHCN-verkon käyttöönottoon.
- Tunnista, koskeeko hakemus asennusoikeutta vai ei. Hiljainen hyväksyntä ei koske asennusoikeuksia.
- Katso, onko rakentamissuunnitelma toimitettu ajoissa Verkkotietopisteeseen. Jos ei, hakemuksen voi hylätä. Tarkistukseen aikaa 15 työpäivää.
- Kirjaa hakemuksen vastaanottamispäivä, arvioi täydellisyys ja tee tarvittaessa täydennyspyyntö 20 työpäivän kuluessa.
 - Laske 4 kuukauden käsittelymääräaika täydellisen hakemuksen vastaanottamisesta.
- Huolehdi kuulemisesta, päätöksen perustelemisesta ja muutoksenhausta kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
- Tee päätös määräajassa tai arvioi poikkeuksellisen määräajan pidennyksen edellytykset ennen määräajan päättymistä.

Kysymyksiä ja vastauksia

Mitkä luvat ja asennusoikeudet kuuluvat GIA:n soveltamisalaan?

- Erittäin suuren kapasiteetin verkkojen ja niiden liitännäistoimintojen rakentamiseen tarvittaviin lupiin ja asennusoikeuksiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi rakentamiseen, kaivamiseen, ympäristöön, kaupunkisuunnitteluun, tie- ja rata-alueisiin, luonnonsuojeluun tai sijoittamiseen liittyvät menettelyt **silloin, kun ne ovat tarpeen verkon tai sen liitännäistoiminnon toteuttamiseksi.**
 - **Jos lupaa tarvitaan verkon rakentamiseen, kuuluu GIA:n soveltamisalaan.**
- GIA vaikuttaa ensisijaisesti menettelyyn, kuten hakemusten sähköiseen vireillepanoon, hakemuksen täydellisyyden arviointiin, käsittelyaikoihin, hakemuksen tilatietojen saatavuuteen sekä lupaprosessien sujuvoittamiseen.
- GIA ei muuta lupien tai asennusoikeuksien kansallisia aineellisia edellytyksiä eikä sitä, mikä viranomainen ratkaisee asian.

Mikä on hiljainen hyväksyntä ja mitä se koskee?

- Hiljainen hyväksyntä tarkoittaa, että lupa voidaan katsoa myönnettyksi, jos viranomainen ei ratkaise hakemusta asetuksessa säädetyssä määräajassa.
- Koskee esimerkiksi **rakentamislupaa, purkamislupaa ja ympäristölupaa**, myös **poikkeamispäätöksiä**.
- EI koske seuraavia asennusoikeuksiksi tulkittavia lupia, jotka antavat oikeuden sijoittaa
 - **Maanvuokrasopimus** = sopimus maa-alueen käytöstä, usein maston maa-alue, huoltoalue, kulkuyhteys tms.
 - **Sijoitus sopimus** = sopimus siitä, että kaapeli, tukiasema, antenni, pylvä, laitekaappi tai muu rakenne saadaan sijoittaa tiettyyn paikkaan, esimerkiksi kunnan hallinnoimalle alueelle tai rakennuksen katolle/seinäpintaan.
 - **Sijoittamisoikeuspäätös** = viranomaisen päätös silloin, kun sopimusta ei synny ja asia ratkaistaan lain nojalla.

Voiko lupia hakea samanaikaisesti? Miten se toimii?

- Kyllä. Samaan verkkorakentamishankkeeseen liittyviä lupia voidaan hakea samanaikaisesti, jos hakijalla on käytettävissään hakemusten käsittelyyn tarvittavat tiedot ja liitteet.
- Järjestelmän kautta teknisesti kaikki voidaan laittaa vireille samanaikaisesti, **viranomaisen omalla vastuulla arvioida voiko asioita käsitellä samanaikaisesti vai ei.**
- **Huomioi kuitenkin:** Jokaista hakemusta koskee oma 4 kk:den käsittelyaika
- GIA:n lähtökohta on se, että lupia tulee voida pystyä hakemaan samanaikaisesti ja lupaprosessia ei tule tarpeettomasti ketjuttaa.
- Samanaikainen hakeminen ei kuitenkaan tarkoita, että eri luvat ratkaistaisiin yhtenä päätöksenä tai että yhden viranomaisen toimivalta siirtyisi toiselle viranomaiselle. Kukin toimivaltainen viranomainen käsittelee ja ratkaisee sille kuuluvan asian oman toimivaltansa ja sovellettavan lainsäädännön perusteella.

Hakija muuttaa lupahakemusta

- Hakija voi täydentää tai muuttaa lupahakemustaan asian käsittelyn aikana.
 - Viestintäverkkorakentamisen lupahaku -palvelussa hakija lähettää asiasta viestin viranomaiselle.
- Jos hakijan tekemä muutos on vähäinen tai täsmentävä, asian käsittely voi yleensä jatkua saman hakemuksen perusteella. Tällaisia muutoksia voivat olla esimerkiksi tekniset tarkennukset, liitteiden täydentäminen tai muutokset, jotka eivät olennaisesti muuta hanketta tai sen vaikutuksia.
- Jos muutos on olennainen, viranomaisen on arvioitava, voidaanko asiaa edelleen käsitellä samana hakemuksena vai onko kyse käytännössä uudesta tai olennaisesti muuttuneesta hakemuksesta.
- Jos muutos on olennainen, viranomaisen on arvioitava, voidaanko asiaa edelleen käsitellä samana hakemuksena vai onko kyse uudesta hakemuksesta.
- Jos viranomainen arvioi, että tarvitaan uusi hakemus, hakijaa pitää ohjeistaa tekemään uusi hakemus, ja vanhan hakemuksen käsittely päättyy.
- **Arviointi on aina viranomaisen omalla vastuulla.**

Kuinka hakemus tulee vireille?

- Tulevan lupahakupalvelun kautta saapuneeseen hakemukseen sovelletaan lakia sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa.

10 § Sähköisen viestin saapumisajankohta

- Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.
- Jos hakemuksen saapumisajankohtaa ei voi selvittää (esim. palvelu epäkunnossa/poissa käytöstä), hakemus katsotaan saapuneeksi ajankohtana, kun se on lähetetty, jos lähettämisaikahetkestä voidaan esittää luotettava selvitys.

Millainen ja milloin hakemus voi olla täydellinen?

- Hakemus, jossa on tarvittavat tiedot ja liitteet, jotka on etukäteen ilmoitettu lupahakupalvelussa sellaisiksi, jotka tulee toimittaa hakemuksessa.
- Viranomaisen arvioi itse hakemuksen täydellisyyden.
- Viranomaisen määrittelee etukäteen lupahakupalvelussa hakemuslomakkeen ja siihen liittyvät pakolliset kysymykset ja liitteet.
 - Hakija ei voi lähettää hakemusta, jos vastaukset pakollisiin kysymyksiin / pakolliset liitteet puuttuvat.
 - Jos vastauksen sisältö on puutteellinen tai vajavainen, viranomaisen voi pyytää hakijalta täydennystä.

Milloin GIA:n määräajat pysähtyvät?

- 4 kk:den käsittelyaika lähtee kulumaan, kun hakemus on täydellinen. Jos hakija toimittaa puutteellisen hakemuksen, viranomaisella on 20 työpäivää aikaa pyytää täydennystä. Täydennyspyynnön lähettäminen katkaisee määräajan kulumisen (20 työpäivää).
 - Huom! Jos viranomainen ei tee täydennyspyyntöä 20 työpäivän aikana, 4 kk:den käsittelyaika alkaa kulua hakemuksen saapumisesta.
- Kun hakemus on todettu täydelliseksi, määräajat eivät enää pysähdy sen jälkeen.
- 4 kk:den käsittelyaikaa voi etukäteen määritellyin poikkeuksin pidentää.
- 15 työpäivän määräaika ei pysähdy koskaan.

Kuuluuko sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (SVPL) 229 § GIA:n soveltamisalaan?

- Kuuluu. Kyse on gigabittiasetuksen tarkoittamasta sijoittamisoikeuden vahvistamisesta, joka haetaan kunnan rakennusvalvonnalta, mikäli sijoittamisesta ei päästä maanomistajan ja operaattorin välillä sopimukseen.

Kiitos!

- Infon tallenne julkaistaan Traficomin verkkosivuilla.
- GIA:n ajankohtaiset uutiset ja tapahtumat uutiskirjeessämme **Toimivaa verkkoinfraa yhteistyössä**
 - Tilaa: <https://uutiskirjeet.trafficom.fi/>

